

BAŞ AĞRISI VE MİGREN

Editör

Refik KUNT

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-8399-27-1
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı Baş Ağrısı ve Migren
Yayıncı Sertifika No 47518

Editör Refik KUNT
ORCID iD: 0000-0003-4561-1844
Baskı ve Cilt Vadi Mabaacılık

Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN
Bisac Code MED056000

DOI 10.37609/akya.1315

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Dünya genelinde yaygın olarak görülen yakınmalardan biri olan baş ağrısı; nörolojik hastalıkların yanı sıra birçok sistemik hastalığa da eşlik edebilmektedir. Bu durum baş ağrısını etiyolojik açıdan tıpta bilinen en heterojen hastalıklardan birisi yapmaktadır.

Baş ağrılarını daha iyi anlamak ve ortak bir dil oluşturmak adına 2018 yılında Uluslararası Baş Ağrısı Bozuklukları Sınıflandırması Üçüncü Baskısı (ICHD-3) yayınlandı. Bu sınıflandırma sistemini esas alarak baş ağrılarını tüm yönleri ve boyutları ile ele alan kapsamlı bir Türkçe baş ağrısı ve migren referans kitabının eksikliği özellikle öğrenciler, asistanlar ve genel nörologlar tarafından hissedilmekteydi.

Baş ağrısı ve Migren kitabına; baş ağrısı sınıflamaları, baş ağrılı hastaya yaklaşım, öykü, muayene, inceleme yöntemleri ve baş ağrısının anatomisi ve fizyolojisi bölümleri ile başlangıç yapılarak genel bilgilendirmeler yapıldı. Ardından ICHD-3 sınıflamasına sadık kalınarak primer/sekonder baş ağrıları ve kranial nevraljiler/santral ve primer yüz ağrıları bölümleri kapsamlı olarak ele alındı. Primer baş ağrılarından biri olan migren ayrıntılandırılarak beş sistematik bölüm olarak yazıldı. Baş ağrısında özel sorunlar ve tedavi yaklaşımları kısmı ile klinik rutinde en çok eksikliği hissedilen konu ve yaklaşımlardan olan çocuk ve ergenlik dönemi, hamilelik ve emzirme dönemi ve uyku ile ilişkili baş ağrıları anlatıldı. Ayrıca baş ağrılarında özel tedavi yöntemleri kısmı oluşturularak botulinum toksin uygulamalarından sinir blokajlarına, nanoteknolojik ilaçlardan geleneksel-tamamlayıcı tıp tedavileri ve beslenmeye kadar referans kitaplarda sık rastlanmayan konu ve yaklaşımlardan bahsedildi.

Yoğun bir dayanışma ve özveri ile hazırlanan bu eserin ortaya çıkmasında emeği geçen tüm değerli bölüm yazarlarına, mizanpaj ve basım es-

Önsöz

nasında büyük bir özveriyle çalışan Akademisyen Kitabevi çalışanlarına ve TABİPİM Platformu Kurucusu değerli meslektaşım Dr. Can Özlü'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, kitabın oluşum sürecinde desteğini, güvenini ve sevgisini da-
ima hissettiren sevgili eşim Dr. Duygu Aslan Kunt'a ve toleransı için canım
kızım Masal Kunt'a teşekkür ederim.

Türk Tıp Camiası'na faydalı olması dileğimle.

Dr. Refik Kunt

Aydın - 21.03.2022

Ege Üniversitesi'nde tıp eğitimine başladığım dönemde, amansız bir nörolojik hastalığa genç yaşında yakalanan canım annem Nuray Kunt' a ithafen.

Bana okumak için hecelemeyi öğreten de oydu. Doktorluğu ve nörolojiyi sevdiren de.

Kelimelerle anlatılamayacak fedakarlıkla beni yetiştiren ve derdimde, neşemde, hüznümde, mutluluğumda hep yanımda olan canım babam Gündüz Kunt'a ithafen.

Bana her zaman hedefler koyarak başarıya ulaşmama teşvik eden de oydu. Her şeyin mümkün olabileceğine beni inandıran da.

Yollarımızın kesiştiği ilk andan itibaren farklı fikirleri ve olaylara bakış açısıyla beni etkileyen; sevgiyi, aşkı ve mutluluğu bana tattıran; en büyük destekçim, hayat arkadaşım olan Dr. Duygu Aslan Kunt'a ithafen.

Akademik kariyer kararımı aldıktan sonra önceliklerini değiştirerek bana desteğini, özverisini, toleransını, yapıcılığını veren de oydu. Güzel kızımız Masal'ı hayatımıza katan da.

Refik Kunt

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	BAŞ AĞRISI SINIFLAMASI	1
	Refik KUNT	
Bölüm 2	BAŞ AĞRILI HASTAYA YAKLAŞIM, ÖYKÜ, MUAYENE VE İNCELEME YÖNTEMLERİ	15
	Merve Bahar ERCAN	
Bölüm 3	BAŞ AĞRISININ ANATOMİSİ VE FİZYOLOJİSİ	29
	Aydan TOPAL	
Bölüm 4	MİGRENDE GİRİŞ, TANIMLAMALAR, EPİDEMİYOLOJİ, KOMORBİDİTE	41
	Fatma YILMAZ CAN	
Bölüm 5	MİGRENE NEDEN OLAN MEKANİZMALAR VE PATOFİZYOLOJİLER	57
	Filiz DEMİRDÖĞEN	
Bölüm 6	MİGREN TİPLERİ VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ	75
	Musa TEMEL	
Bölüm 7	MİGREN ATAKLARININ AKUT TEDAVİSİ	87
	Özlem ERANIL TERİM	
Bölüm 8	MİGRENDE PROFLAKTİK TEDAVİ	107
	Adalet GÖÇMEN	
Bölüm 9	GERİLİM TİPİ BAŞ AĞRISI	119
	Nuriye KAYALI ŞENDUR	
Bölüm 10	KÜME BAŞ AĞRISI	143
	Merve ÖNERLİ YENER	
Bölüm 11	DİĞER TRİGEMİNAL OTONOMİK SEFALJİLER	159
	Elif UYGUR KÜÇÜKSEYMEN	
Bölüm 12	DİĞER BİRİNCİL BAŞ AĞRILARI	171
	İlknur GÜÇLÜ ALTUN	

Bölüm 13	BAŞ VE/VEYA BOYUN TRAVMASI İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	189
	Gülin MORKAVUK	
Bölüm 14	KRANİYAL YA DA SERVİKAL DAMARSAL HASTALIKLAR İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	201
	Büşra ÖLMEZ	
Bölüm 15	DAMARSAL OLMAYAN KAFA İÇİ HASTALIKLARLA İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	219
	Güven ARSLAN Gürol GÖKSUNGUR	
Bölüm 16	İLAÇLARIN ETKİ YA DA ÇEKİLMESİ İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	241
	Zehra YAVUZ	
Bölüm 17	ENFEKSİYON İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	253
	Hüseyin Şener BARUT Dilek YILMAZ	
Bölüm 18	HOMEOSTAZ BOZUKLUĞU İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	277
	Banu GÜMÜŞTAŞ Saynur BEŞER	
Bölüm 19	YÜZ VE KAFA YAPILARININ HASTALIKLARI İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	291
	Duygu ÖZER	
Bölüm 20	PSİKİYATRİK HASTALIKLAR İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI	307
	Özgecan TUNA	
Bölüm 21	TRİGEMİNAL NEVRALJİ	323
	Müge KUZU KUMCU	
Bölüm 22	DİĞER KRANYAL NEVRALJİLER VE YÜZ AĞRISININ SANTRAL NEDENLERİ	335
	İdris KOCATÜRK	
Bölüm 23	ÇOCUKLUK VE ERGENLİK DÖNEMİ BAŞ AĞRILARI VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI	367
	Ayşe İpek POLAT	
Bölüm 24	HAMİLELİK VE EMZİRME DÖNEMİNDE BAŞ AĞRILARI VE TEDAVİ YAKLAŞIMI	385
	Nazlı Gamze BÜLBÜL	
Bölüm 25	UYKU İLE İLİŞKİLİ BAŞ AĞRILARI VE TEDAVİ YAKLAŞIMI	399
	Özlem ERGİN BETON	

Bölüm 26	BAŞ AĞRISI TEDAVİSİNDE BOTULİNUM TOKSİN UYGULAMALARI	419
	Muharrem Anıl GÜRKAN	
Bölüm 27	BAŞ AĞRISI TEDAVİSİNDE PERİFERİK SİNİR BLOKAJLARI.....	435
	Burcu KARPUZ SEREN Esra ACIMAN DEMİREL	
Bölüm 28	MİGREN TEDAVİSİ İÇİN NANOTEKNOLOJİ TEMELLİ İLAÇ UYGULAMALARI.....	451
	Dilek İŞCAN	
Bölüm 29	BAŞ AĞRISI TEDAVİSİNDE GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP	467
	Ramazan ŞENCAN	
Bölüm 30	BAŞ AĞRISI TEDAVİSİNDE BESLENME YAKLAŞIMI.....	477
	Hilal TAŞTEKİN TOZ	

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Esra ACIMAN DEMİREL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, Nöroloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-1444-5022

Uzm. Dr. Güven ARSLAN

Acıbadem Kayseri Hastanesi, Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-7074-0205

Prof. Dr. Hüseyin Şener BARUT

Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-2047-8573

Uzm. Dr. Saynur BEŞER

Dr.Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Uzm. Dr. Özlem ERGİN BETON

Ankara Şehir Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-9982-3650

Uzm. Dr. Nazlı Gamze BÜLBÜL

SBÜ Sultan Abdülhamid Han EAH Nöroloji
Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-8560-0774

Uzm. Dr. Filiz DEMİRDÖĞEN

Mengücek Gazi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID iD: 0000-0003-2973-916X

Uzm. Dr. Özlem ERANIL TERİM

Dr. Özlem Terim Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-0160-5274

Uzm. Dr. Merve Bahar ERCAN

Ankara Gazi Mustafa Kemal Mesleki ve
Çevresel Hastalıklar Hastanesi
ORCID iD: 0000-0003-4893-7807

Uzm. Dr. Adalet GÖÇMEN

Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-9199-1780

Uzm. Dr. Gürol GÖKSUNGUR

Yozgat Şehir Hastanesi, Radyoloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-9424-664X

Uzm. Dr. İlknur GÜÇLÜ ALTUN

Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi Nöroloji
Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-1558-6991

Uzm. Dr. Banu GÜMÜŞTAŞ

İzmir Buca Seyfi Demirsoy Hastanesi

Uzm. Dr. Muharrem Anıl GÜRKAN

Serbest nöroloji hekimi
ORCID iD: 0000-0002-9858-212X

Dr. Öğr. Üyesi Dilek İŞCAN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tıp
Fakültesi Nöroloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-0773-7780

Uzm. Dr. Burcu KARPUZ SEREN

Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesi Nöroloji
Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-3171-1123

Uzm. Dr. Nuriye KAYALI ŞENDUR

Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-7756-7799

Dr. Öğr. Üyesi İdris KOCATÜRK

Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-3415-6906

Uzm. Dr. Refik KUNT

Serbest nöroloji hekimi
ORCID iD: 0000-0003-4561-1844

Dr. Öğr. Üyesi Müge KUZU KUMCU

Lokman Hekim Üniversitesi Nöroloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-7191-5000

Dr. Öğr. Üyesi Gülin MORKAVUK

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji AD.
ORCID iD: 0000-0001-7522-8585

Uzm. Dr. Büşra ÖLMEZ

Bayındır Kavaklıdere Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-9618-0496

Uzm. Dr. Merve ÖNERLİ YENER

Ankara Bilkent Şehir Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-4835-8621

Uzm. Dr. Duygu ÖZER

Dr. Lütfi Kırdar Kartal Şehir Hastanesi Nöroloji
Kliniği

Uzm. Dr. Ayşe İpek POLAT

Dr.Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk
Nörolojisi Kliniği

Uzm. Dr. Ramazan ŞENCAN

25 Aralık Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-5208-2755

Uzm. Dr. Hilal TAŞTEKİN TOZ

Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi
ORCID iD: 0000-0001-7261-6152

Uzm. Dr. Musa TEMEL

Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-4687-7276

Uzm. Dr. Aydan TOPAL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-8332-9076

Uzm. Dr. Özgecan TUNA

Serbest Erişkin Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hekimi
ORCID iD: 0000-0002-5807-1536

Uzm. Dr. Elif UYGUR KÜÇÜKSEYMEN

Kepez Devlet Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-6190-106X

Uzm. Dr. Zehra YAVUZ

Tokat Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-3627-5212

Uzm. Dr. Dilek YILMAZ

Yozgat Şehir Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları
Kliniği

Uzm. Dr. Fatma YILMAZ CAN

Dişkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Nöroloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-0995-4911